

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra speciální zootechniky

Chov zájmových plemen ovcí v ČR

Bakalářská práce

Autor práce:

Jan Kovařík

Vedoucí práce:

Doc. Ing. Milena Fantová, CSc.

© 2015 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Chov zájmových plemen ovcí v ČR" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 17. 4. 2015

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval doc. Ing. Mileně Fantové, CSc. za pomoc a vedení této bakalářské práce. Dále také Svazu chovatelů ovcí a koz za milou a vstřícnou komunikaci.

Chov zájmových plemen ovcí v ČR

Souhrn

Tato bakalářská práce se formou literární rešerše věnuje popisu devíti plemen ovcí označovaných jako zájmová. Popsána byla plemena uessantská ovce, ovce jacob, shetlandská ovce, walliská černonosá ovce, vřesová ovce, ovce skudde, kamerunská ovce, jurská ovce a ovce kerry hill.

Práce je koncipována jako soubor celistvých prezentací každého plemene, obsahujících vždy stručnou historii, popis každého plemene a plemenný standard, pokud bylo možné jej dohledat. V případech, kdy se nepodařilo standard dohledat, byl nahrazen strukturovaným popisem plemene, jako je tomu právě ve standardech. Dále jsem se u každého plemene zaměřil na jeho chov v zahraničí a následně na chov v České republice, dále také na užitkové zaměření každého plemene.

V poslední části práce prezentuji výsledky těchto plemen v kontrole užitkovosti od roku 2009 do roku 2013, tedy ty nejaktuálnější.

V závěru práce se zamýšlím nad tím, jakým způsobem by bylo možné zlepšit chov těchto plemen, nad přednostmi některých z těchto plemen a na základě rozhovorů s některými chovateli během psaní této práce bych rád nabídl možná jiný pohled na tato plemena.

Mým cílem bylo především vytvořit ucelenou práci na téma, které je v drtivé většině jiných odborných publikací zmiňováno pouze okrajově, částečně nebo dokonce vůbec. To dokládá také fakt, že pouze v jednom z mnoha zdrojů, které jsem při psaní této práce použil, nalezneme alespoň zmínku o všech devíti mnou popisovaných plemenech.

Smyslem práce bylo poskytnout prostor i zvířatům, jež primárně neposkytují svým chovatelům užitek ve formě masa, mléka či kůže tak, jak to bývá v zemědělství běžné, ale která se mohou chovat třeba pouze pro radost.

Klíčová slova: ovce, zájmová plemena, chov, historie, užitkovost

Breeding of hobby sheep races in the Czech Republic

Abstract

The thesis deals with the descriptive study of nine different breeds of sheep that are marked as the interest breeds. The breeds that were described are Ouessant sheep, Jacob sheep, Shetland sheep, Valais blacknose sheep, German Grey Heath, Skudde sheep, Cameroon sheep, Schwarzbraunes Bergschaf sheep and Kerry Hill sheep.

This thesis is made as a complex of presentations of each breed, which contents a brief history, description of each breed and breeding standards. In those cases when it was not possible to find the breeding standards it was replaced by the structured description of the breed, which was the same as the standard. Furthermore, there is a description of sheep breeding abroad and subsequently their breeding in the Czech Republic. There is also a focus on the utility of every mentioned breed.

In the last part of the thesis, there are presented results of these breeds in controlling their utility from the year 2009 to 2013, so the results are quite current.

In the conclusion, there is a reflection of a way how to improve the breeding of these breeds and what are the merits of these breeds. I have tried to provide other points of view on these breeds based mainly on interviews with some breeders.

The main aim was to create comprehensive work on the topic that was in the most cases mentioned only partially or not at all. It proves the fact that only in one from all the sources that I used for writing my thesis all the mentioned breeds could be find.

The meaning of my thesis is to provide a space to animals that are not primarily breed for their milk, meat or skin as usual but just for the pleasure.

Key words: sheep, interest breeds, breeding, history, utility

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Cíl práce	4
3. Literární rešerše.....	5
3.1 OVCE OUESSANT	5
3.1.1 O PLEMENI	5
3.1.2 STANDARD OVCE OUESSANT	6
3.1.3 CHOV OVCE OUESSANT VE SVĚTĚ.....	7
3.1.4 CHOV OVCE OUESSANT V ČR	8
3.1.5 UŽITKOVOST OVCE OUESSANT	8
3.2 OVCE JACOB	9
3.2.1 O PLEMENI	9
3.2.2 STANDARD OVCE JACOB	9
3.2.3 CHOV OVCE JACOB VE SVĚTĚ.....	11
3.2.4 CHOV OVCE JACOB V ČR	12
3.2.5 UŽITKOVOST OVCE JACOB.....	12
3.3 OVCE SHETLAND.....	13
3.3.1 O PLEMENI	13
3.3.2 STANDARD OVCE SHETLAND.....	14
3.3.3 CHOV OVCE SHETLAND VE SVĚTĚ	15
3.3.4 CHOV OVCE SHETLAND V ČR.....	15
3.3.5 UŽITKOVOST OVCE SHETLAND	15
3.4 WALLISKÁ ČERNONOSÁ	16
3.4.1 O PLEMENI	16
3.4.2 STANDARD WALLISKÉ ČERNONOSÉ OVCE	16
3.4.3 CHOV WALLISKÉ ČERNONOSÉ OVCE VE SVĚTĚ	17
3.4.4 CHOV WALLISKÉ ČERNONOSÉ OVCE V ČR.....	17
3.4.5 UŽITKOVOST WALLISKÉ ČERNONOSÉ OVCE.....	17
3.5 VŘESOVÁ OVCE	18
3.5.1 O PLEMENI	18
3.5.2 STANDARD OVCE VŘESOVÉ (ŠEDÉ ROHATÉ)	18
3.5.3 CHOV OVCE VŘESOVÉ VE SVĚTĚ	19
3.5.4 CHOV OVCE VŘESOVÉ V ČR.....	19
3.5.5 UŽITKOVOST OVCE VŘESOVÉ.....	19
3.6 OVCE SKUDDE.....	20
3.6.1 O PLEMENI	20
3.6.2 STANDARD OVCE SKUDDE.....	20
3.6.3 CHOV OVCE SKUDDE VE SVĚTĚ	21
3.6.4 CHOV OVCE SKUDDE V ČR.....	21

3.6.5	UŽITKOVOST OVCE SKUDDE	21
3.7	KAMERUNSKÁ (ZAKRSLÁ) OVCE.....	22
3.7.1	O PLEMENI	22
3.7.2	STANDARD OVCE KAMERUNSKÉ	22
3.7.3	CHOV OVCE KAMERUNSKÉ VE SVĚTĚ.....	22
3.7.4	CHOV OVCE KAMERUNSKÉ V ČR	23
3.7.5	UŽITKOVOST OVCE KAMERUNSKÉ	23
3.8	JURSKÁ OVCE.....	24
3.8.1	O PLEMENI	24
3.8.2	STANDARD OVCE JURSKÉ	24
3.8.3	CHOV JURSKÉ OVCE VE SVĚTĚ.....	25
3.8.4	CHOV OVCE JURSKÉ V ČR	25
3.8.5	UŽITKOVOST JURSKÉ OVCE.....	25
3.9	KERRY HILL	26
3.9.1	O PLEMENI	26
3.9.2	STANDARD OVCE KERRY HILL	26
3.9.3	CHOV OVCE KERRY HILL VE SVĚTĚ.....	27
3.9.4	CHOV OVCE KERRY HILL V ČR	27
3.9.5	UŽITKOVOST OVCE KERRY HILL.....	27
4.	Údaje z kontroly užítkovosti jednotlivých plemen za období 2009 - 2013	28
4.1	OVCE OUessant	28
4.2	OVCE JACOB	29
4.3	OVCE SKUDDE.....	30
4.4	OVCE SHETLAND.....	31
4.5	OVCE VŘESOVÁ	32
4.6	OVCE KAMERUNSKÁ.....	33
4.7	OVCE JURSKÁ.....	34
4.8	OVCE KERRY HILL	35
5.	Závěr	36

Úvod

V dnešní době, která je zaměřena především na co největší zisk, produkci, výkon a úspěch se někdy zapomíná na chov pro zábavu, pro radost či pro nepřímý hospodářský užitek a zisk. Z tohoto důvodu je chov zájmových plemen zvířat stále okrajovou a oproti chovu "velkých" plemen pouze nepatrnou součástí chovatelských aktivit. Nejinak je tomu i v případě chovu zájmových plemen ovcí.

Přesto i v České republice se zájmová plemena ovcí chovají, ačkoli počty kusů těchto zvířat jsou v porovnání s klasickými chovy pouze zlomkové. Každé zvíře se chová za nějakým účelem a stejně tak je tomu i u zájmových plemen. Chybou by bylo domnívat se, že zájmové plemeno je zcela vyloučené z jakékoli produkce - pouze nemusí být za tím účelem primárně chováno.

V odborné literatuře se často setkáváme s nejednotným výkladem toho, která plemena jsou klasifikována jako zájmová, anebo s tím, že některá jsou považována za tak bezvýznamná a málo početná, že nejsou zmiňována vůbec.

Jedná se přitom často o plemena velice zajímavá, ať už svým exteriérem, například se zde setkáváme se čtyřrohou ovcí, svojí historií či svojí odolností vůči prostředí, díky čemuž nemají některá z těchto plemen problém trávit většinu času pastvou ve vysokých nadmořských výškách.

A některá plemena, jako například walliská černonosá ovce či ovce kerry hill, jsou zkrátka tak "líbivá", že pohled na ně potěší nejen jejich chovatele, ale například také návštěvníky zoologických zahrad či dnes stále více rozšířených kontaktních dětských zookoutků.

Cíl práce

Cílem mé bakalářské práce je popsat devět pravděpodobně u nás nejčastěji chovaných zájmových plemen ovcí. Pokusím se popsat plemena ouessantská ovce, ovce jacob, shetlandská ovce, walliská černonosá ovce, vřesová ovce, ovce skudde, kamerunská ovce, jurská ovce a ovce kerry hill. U každého plemene se budu věnovat jeho historii, popisu, standardu, pokusím se popsat jeho chov v zahraničí a u nás. Také uvedu výsledky kontroly užítkovosti za pět let, tedy od roku 2009 do roku 2013, z něhož jsou zatím poslední aktuální výsledky kontroly užítkovosti.

Vzhledem k tomu, že zájmová plemena ovcí zaujímají ve všech odborných publikacích pouze okrajové místo, často jsou zmíněna pouze některá, a články na toto téma vychází také pouze ojediněle, pokusím se ve své práci vytvořit jakýsi ucelený přehled těchto plemen a představit je tak, jak bývají v literatuře kompletně a uceleně popsána plemena užítková.

Literární rešerše

OVCE OUessant

O PLEMENI

Ovce ouessant (angl. Breton dwarf sheep, syn. bretaňská zakrslá, ushant) je trpasličí hrubodlouhovlnné (smíšená vlna s hustou podsadou) krátkoocasé plemeno s nízkou plodností. Jedná se o tvrdé, nenáročné a velmi temperamentní plemeno, pojmenované podle francouzského ostrova Ouessant v Atlantiku blízko Bretaně. Plemenný standard udává u tohoto plemene u beranů kohoutkovou výšku maximálně 49 cm a živou hmotnost cca 20 kg. U bahníc podobně, 46 cm a 13 kg. (Horák, Treznerová, 2010)

Toto plemeno vzniklo přirozeným formováním tvrdými přírodními podmínkami na zmíněném ostrově. Díky drsnému podnebí (vítr, déšť, skoupá vegetace málo stromů k přirozené ochraně) se přírodním výběrem vyselektovalo jako malé, ale velmi odolné plemeno. Ouessantské obyvatelstvo se živilo rybolovem a chovem ovcí hlavně pro vlnu. Díky vlastní produkci vlny ji nemuseli importovat z pevniny až do konce počátku dvacátého století. Originální černá vlna se nemusela barvit a ovce s hnědou barvou nebyly příliš žádané. Na počátku dvacátého století byly z pevniny přiváženy různé bílé ovce za účelem vyšlechtění větších zvířat. Následně se v chovech začaly objevovat i bílé kusy a tak došlo ke zkřížení originálního plemene na ostrově. Původní plemeno ale bylo převáženo na pevninu a tak díky soukromým osobám došlo k přežití druhu, přestože na ostrově již původní plemeno přestalo existovat, protože obyvatelé dále pokračovali s křížením.

(<http://ouessant.webnode.cz/standard-/>)

Tělesná stavba tohoto plemene je harmonická a mateřské vlastnosti jsou dobré. Bezproblémové je také bahnění a odchov jehňat. Ouessantské ovce mají vlnu nejednotné barvy, nejčastěji černou (70%). Klabonosá hlava je porostlá vlnou po spojnicí očí, uši malé. Berani mají velké do stran rostoucí spirálovité rohy a někdy mají na krku hřívu. (Horák a kol., 2012).

STANDARD OVCE OUessant

Latinský název: *Ovis aries*.

Cizí názvy: Ouessant sheep, Ouessant schaf, Ushant, bretaňská zakrslá, Minischaf.

Původ: malý ostrov západního pobřeží francouzské Bretagne – Ouessant.

Věk: až 12 let.

Hmotnost: beran 15 – 22 kg, ovce 12 – 16 kg.

Výška v kohoutku: beran 42-49 cm, ovce 40-46 cm.

Rozmnožování: říje od září do ledna, březost trvá 150+/-5dnů, samice rodí obvykle jedno mládě, které saje mléko po dobu asi 6 měsíců. Dvojčata a problémy při bahnění jsou výjimečné, bahnice jsou velmi dobré matky, jehňata jsou velmi živá. Vícečetné porody nejsou vyhledávané, ale ani mimo standard.

Exteriér: nejmenší ovčí plemeno na světě, na relativně vysokých nohách.

Hlava: drobná, zepředu je trojúhelníková, bahnice mají rovnou nosní kost, berani někdy mají nosní kost klenutou.

Oči: jasné se živým pohledem, uši velmi drobné, krátké.

Krk: kratší, dobře zdůrazněný.

Hřbet: přímý, rovný.

Břicho a boky: nejsou hluboké.

Ocas: nesmí být příliš dlouhý, dosahuje do poloviny vzdálenosti od genitálií k hlezennímu kloubu.

Končetiny: štíhlé, střední délky. Paznehty jsou tmavé u tmavých zvířat a světlé u bílých kusů.

Některá zvířata mají pod krkem tzv. „zvonky“ – kožní výrůstky. Mohou být i jen naznačené nebo zcela chybějící. Pokud dojde k jejich odstranění, znovu již nenarůstají. Berani mohou mít pod krkem límec, který může mít tmavší odstín než ostatní vlna na těle.

Rohy: berani mají impozantní rohy mufloního vzhledu, ve spirálách odstávající od hlavy do stran, nikoliv dozadu. Ovce jsou bezrohé nebo mají jen malé výstupky, tzv. „knoflíky“. Barva rohů je tmavá u černých nebo hnědých beranů a světlá u bílých jedinců.

Vlna: pokrývá část tváře, část temene a celé tělo. Barva rouna u původní ovce ouessantské je černá (70 % všech zvířat na světě je černých), vyskytuje se i barva hnědá, kaštanová (20 %) a bílá či smetanová (10 %). U bílého zbarvení může být nádech do červena, obzvláště v partiích hlavy, krku, kořene ocasu a nohou. V těchto barvách se mohou vyskytovat různé barevné odstíny, ale vždy jednotné v celé délce chlupu. S věkem nebo na slunci může některá barva ustupovat jinému zbarvení. Po střížích opět vystoupí původní zbarvení. Skvrny např. na

čele jiné barvy, které se objevují u některých jehňat, nejsou na závadu standardu.

S postupujícím věkem a po stříži mizí a slábnou. Stříž tvoří až 4,5-10 % celkové hmotnosti zvířete (průměrně u beranů 1,2 až 2 kg, u ovce 1-1,5 kg), což činí největší produkci vlny na zvíře ze všech evropských ovcí. Vlna je pružná, hebká, delší, hustá, síla vlákna 27 až 28 mikronů.

Znaky nepřijatelné pro standard - vylučující znaky:

Postava vyšší než 49cm v kohoutku u berana, 46cm u bahnice.

Nesouměrnost.

Tenké spěnky.

Ocas nesmí být delší než polovina vzdálenosti od genitálií k hlezennímu kloubu.

Špatné, deformované paznehty.

U beranů asymetrické nebo chybějící rohy, postavení rohů příliš těsné u hlavy nebo příliš otevřené.

Velké uši.

Křivý nebo jinak deformovaný postoj.

Barevný pigment přítomný ve vlně, který neprostupuje skrz délku celého vlákna.

Tenký nebo plstnatý vlas.

Odlišná barva rohů a kopyt od barvy rouna (např. bílé rouno – tmavá kopyta).

Chovný cíl: zachování standardních znaků plemene a tvorba kvalitní genové základny.

(<http://zajmovaplemena.schok.cz/ovce-ouessantska/standard>)

CHOV OVCE OUessant VE SVĚTĚ

V Holandsku se v současnosti chová asi 3000? - 4000 ouessantských ovcí a celkem je zde asi 500 - 600 registrovaných chovatelů. Z toho však asi jen 20% je aktivních. Existuje zde vydaný standard, vycházející z původního francouzského a plemenná kniha, na jejímž základě jsou zvířatům vydávána potvrzení o původu. Ovce jako hospodářská zvířata jsou vedena v centrálním státním registru a mají čísla.

Ve Francii, zemi původu plemene mají organizaci GEMO, která vydala celoevropsky uznávaný standard, ale nevede žádnou plemennou knihu. Nelze si zde oficiálně nechat vystavit potvrzení o původu ani neexistují žádné bližší přehledy o tom, kolik ovcí se vlastně

ve Francii chová, s kým dochází k jakému křížení atd. Přesto jsou zde ovce stejně jako v Holandsku registrované v centrálním registru a se známkami.

V Německu byla organizace založena ve spolupráci s Henkem Slaghuisem. Německá organizace IGOU má Plemennou knihu a vydává potvrzení o původu k registrovaným a klasifikovaným zvířatům.

V Belgii existuje organizace BOV. Zdůrazňují dodržování standardu, pečlivý výběr zvířat, automatické podstoupení klasifikace před vydáním potvrzení o původu a vedou plemennou knihu.

Ve Velké Británii je rovněž organizace, která vydává standard a vede plemennou knihu. (Benešová, 2010)

CHOV OVCE OUESSANT V ČR

Ročenka chovu ovcí a koz v České Republice za rok 2013, kterou vydává Českomoravská společnost chovatelů, a.s., udává za rok 2013 v kontrole užítkovosti devět stád ovce ouessantské na našem území.

Na webových stránkách, které se u nás asi nejuceleněji věnují tomuto plemeni, však můžeme najít odkazy až na 39 třicet devět chovatelů v ČR.

(<http://ouessant.webnode.cz/chovatele/jednotlivi-chovatele/>)

UŽITKOVOST OVCE OUESSANT

Toto nejmenší plemeno na světě se u nás samozřejmě chová pouze jako zájmové či ekologické. Kromě soukromých chovatelů, kteří používají ovce ouessantské jako tzv. "živé sekačky" se jejich chovem často zabývají i zoologické zahrady či menší kontaktní zookoutky. Jehňata jsou velmi oblíbená dětmi pro svoji hravost.

(<http://katedry.czu.cz/ksz/atlas-zajmovych-plemen-malych-prezvykavcu/>)

OVCE JACOB

O PLEMENI

Historie chovu ovce jacob (jinak též španělský strakáč, skvrnitá, Spotted, Piebald), tohoto strakatého a vícerohého plemene, podléhá mnoha spekulacím. (Ryder, 1981)

Plemeno pochází pravděpodobně z oblasti dnešní Sýrie, kde se chovalo již před 3000 roky. Do Evropy - Anglie se dostalo před několika staletími a chová se tam dodnes. Postupně se rozšířilo do mnoha zemí světa včetně Ameriky a Kanady. Předností plemene je dobrá užitkovost, zdravotní stav a přizpůsobivost k nepříznivým klimatickým podmínkám. Plemenným znakem je vícerohost, výskyt čtyř až šesti četných srpovitých rohů u obou pohlaví a tmavě hnědé až šedočerné skvrny téměř po celém těle. Bílá lysina uprostřed hlavy a černé skvrny na obou stranách obličeje jsou typickými znaky plemene. (Hošek, 2013)

Živá hmotnost bahnic je 50 - 60 kg. U beranů je to 70- 90 kg. (Horák a kol., 2012)

STANDARD OVCE JACOB

Tělesný rámec: střední, podsaditá tělesná stavba. Plemeno se vyznačuje dobrou délkou a šířkou těla a prostorností hrudníku.

Krk: střední délky, dobře osvalený.

Hrudník: dobře vyvinutý, dobře stavěná pánev. Berani by měli mít samčí pohlavní výraz a dobré osvalení. Bahnice by měly mít samičí pohlavní výraz, ale měly by být též dobře osvalené a mít prostorný hrudník.

Rohy: obě pohlaví jsou mnohorohá. Rohy čelní jsou mohutné a v dospělosti mohou u beranů dosahovat až 70 cm, většinou jsou srpovitě dozadu zahnuté. Boční rohy jsou o něco slabší, kratší a většinou též srpovitě zahnuté směrem k zemi. Jsou přípustní jedinci v obou pohlavích pouze se dvěma čelními pučnicemi, pokud z nich mají standardně silné dobře tvarované rohy, nebo se čtyřmi, kdy boční rohy jsou narostlé pouze do velikosti "knoflíků". Samice mají rohy slabší a kratší, čelní v průměru kolem 20 - 30cm.

Hlava: měla by být dvou barevná strakatá, bílo-hnědá, bez vrásek, bez obrůstu vlnou, dobře pokrytá jemnou bílou či hnědou srstí, s předělem od ovlněného krku v oblasti pučnic, nebo těsně pod nimi. Mezi široko nasazenýma očima vystupuje výrazná čelní kost. Bílá lysina uprostřed hlavy a černé skvrny na obou stranách obličeje jsou typickými znaky plemene.

Nosní partie by měla být středně dlouhá a rovná. Čelisti jsou široko nasazené, pravidelně utvářené bez vad skusu.

Uši: středně dlouhé a svislé, natočené do stran podél spodních rohů.

Oči: měly by být jasné, středně hnědé až jantarové a neměly by být vyboulené.

Krk: měl by být u bahnic střední délky, dobře osvalený, u beranů kratší, výrazněji osvalený.

Hrudník: válcovitý, hluboký, široký a dostatečně prostorný. Jeho rozměry by se neměly směrem k poslednímu žebru zužovat. Kapacita hrudníku dává možnost pojmout velké množství objemného pastevního porostu a současně nést v březí děloze jedno až dvě, někdy i více jehnat. Prostorný hrudník jednoznačně přispívá ke zdraví a dlouhověkosti zvířete.

Hřbet: má být rovný a poměrně dlouhý, široký a od začátku krku až k ocasu, dobře osvalený.

Žebra: měla by být široká a dobře ohraničující hluboký prostor břišní dutiny.

Bedra: široká, dlouhá a hluboká.

Zád: mírně skloněná, v sedacích hrbolech široká a přiměřeně osvalená.

Pánev: měla by být široká. Ideálně by se šířka pánve měla rovnat minimálně jedné třetině výšky bahnice. Šířka pánve napomáhá bezproblémovému bahnění. Kořen ocasu by měl být široký a pevný, ocas je přirozeně dlouhý, délky asi 2/3 výšky těla. Kýty jsou dobře osvalené a oblé, plynule přecházející z pánve.

Končetiny: rovné, široce postavené a silné, paznehty převážně černé nebo pruhované. Až po zápěstí a hlezno jsou bez vlny. Hrudní končetiny by měly směřovat svisle pod. Pevné silné a dobře utvářené spěnky by měly být krátké a měly by směřovat mírně šikmo dolů k paznehtům. Pazneht může být pigmentovaný ale i světlý, s kvalitní rohovinou. Správný a pevný pazneht zajistí odolnost k infekčním příčinám kulhání.

Vlna: hustá, strakaté bílé a tmavě hnědé barvy, bez tmavého vlákna. Vlna je polohrubovlnná, pružná, pololesklá bez výskytu polopesíků a pesíků, sortiment BC - CD (27-35 μ m). Je přirozené délky 8 až 10 cm. Velmi dobře spřádátná. Břicho by mělo být dobře a souvisle pokryté vlnou horší kvality. Ovlnění končetin nemá zasahovat pod zápěstí a hlezno a na hlavě pod čelo. Žuchvy (tváře) mohou být z části též porostlé krátkou vlnou.

Kůže: je pevná pod světlou vlnou světlá, pod hnědou vlnou pigmentovaná. Jehnata se rodí již strakatá bílo-hnědá. U dospělých zvířat zůstává málo obrostlá vlnou hlava a spodní část končetin, po zápěstí a po zánártí.

Pohlavní výraz: výrazně vyjadřuje pohlavní dimorfismus. Obvod šourku u ročních beranů má činit minimálně 35 centimetrů. Varlata beranů by měla být porostlá krátkou vlnou, souměrná

s dobře vyjádřenými nadvarlaty. Bahnice mají lehké porody, silný mateřský instinkt a jsou mléčné. Běžně se rodí jedno až dvě jehňata.

Laktující bahnice by měly mít dobře vyvinutá vemena, polovejčitého tvaru nasedajícího na břišní dutinu, se dvěma struky střední délky (4 až 6 cm) a umístěním strukového kanálku na vrcholu struku. Pánve bahnic musí být dostatečně prostorné, aby umožnily bezproblémový porod. Pochvy mají mít odpovídající tvar a velikost, bez morfologických změn. Dobře utvářený pohlavní aparát je u ovcí i beranů velmi důležitý.

Jehnice lze zapouštět ve 12-14 měsících věku o minimální hmotnosti 40 kg.

Živá hmotnost bahnic 50-60 kg, beranů 70-90 kg.

Výška v kohoutku je u samce 75 - 80 cm, u samice 70 - 75 cm.

Vyřazující vady:

Malá varlata či kryptorchismus.

Jednobarevnost.

Výrazně klabonosá, nebo bezrohá hlava.

Nestandardně zakřivené rohy s nebezpečím zarůstání do lebky.

Ploché, malé nebo extrémně měkké spěnky.

Předkus přesahující 1 cm, podkus přesahující 0,5 cm.

Tříselná kýla.

Vady víček (ektropium, entropium).

Příliš velké nebo špatně posazené nebo formované struky, pastruky.

Visící vemena a vemena s velmi nízkou laktací.

Hermafroditismus (zvíře má současně samčí i samičí pohlavní orgány).

Vyhřezávající pochva nebo konečník. (<http://zajmovaplemena.schok.cz/node/53>)

CHOV OVCE JACOB VE SVĚTĚ

Toto plemeno je rozšířené po celém světě, avšak pouze v malých počtech a proto se o něm můžeme někdy dočíst dokonce jako o ohroženém druhu. V 80. letech 20. století vznikají v Americe a Anglii asociace, které zastřešují chovatele a vedou přesné registry o tomto ohroženém druhu. (<http://www.farmavelkyjindrichov.cz/cz/show/ovce-jakobova>)

Významnou světovou organizací, sdružující v tomto případě severoamerické schovatele, je The Jacob Sheep Breeders Association (JSBA), která se tímto plemenem zabývá

již od roku 1985. V následujících letech již vedla tato asociace plemenné knihy s více než 400 kontrolovanými a registrovanými zvířaty. V roce 2006 registrovala JSBA již přes 10 000 kusů. I přes tato vzrůstající čísla, je v Americe stále toto plemeno považováno za vzácné a málopočetné. (<http://www.jsba.org/index.htm>)

Další důležitou společností, zabývající se chovem ovce jacob, je Jacob Sheep Society, anglická organizace založená v roce 1969. Snahou organizace je udržet a zlepšit chov tohoto plemene v Spojeném království, podporovat chovatele a vzbuzovat zájem o plemeno jak v Anglii, tak v zahraničí. Také tato organizace vede svoji plemennou knihu. (http://www.jacobsheepsociety.co.uk/the_society_history_function.htm)

Ačkoli je ovce jacob rozšířena do celého světa, ČR nevyjímaje, jsou Severní Amerika a Velká Británie stále považovány za "velmoci" chovu tohoto plemene.

CHOV OVCE JACOB V ČR

První dovoz ovcí do ČR, se uskutečnil z Nizozemska v roce 1997 spolu s nákupem masného skotu. Majitelem se stal chovatel Miloš Helda, Strážné, okres Trutnov v nadmořské výšce Krkonoš nad 800 metrů (stáj a areál pastvin) s ročními vodními srážkami přes 1100 mm/rok. Výběr masného skotu, pět jehnic a jednoho berana plemene jacob, provedl se souhlasem chovatele Ing. František Skořepa, CSc. z Hradce Králové. Za uplynulé období se početní stav v chovu rozšířil na 14 bahnic, dva plemenné berany a příslušný počet jehňat (27 kusů). Horské klimatické podmínky Krkonoš potvrdily, že obecně deklarovaný velmi dobrý zdravotní stav plemene odpovídá skutečnosti. Ke stejnému poznatku se dospělo i v lehkosti porodů. (Pindřák, 2002)

Českomoravský svazu chovatelů, a.s. u nás dle údajů zveřejněných v ročence za rok 2013, v současné době eviduje v kontrole užitkovosti pouze čtyři stáda tohoto plemene.

UŽITKOVOST OVCE JACOB

Živá hmotnost jehňat ve 100 dnech věku je 28 - 33 kg. Denní přírůstek v odchovu a výkrmu je 250 - 300 g a roční stříž potní vlny bahnic činí 3,5 - 4,0 kg, u beranů 4,5 - 5,5 kg. Délka vlny je 8-10 cm a výtěžnost 55 - 60 %. (Horák a kol., 2012)

Charakteristické jsou dobré mateřské vlastnosti bahnic při plodnosti 160 - 170 %. Pro skromnost a nenáročnost zvířat má plemeno jacob krajínotvorný význam. (Štolc a kol., 2012)

OVCE SHETLAND

O PLEMENI

Jedná se o polohrubovlnné dlouhovlnné plemeno s kombinovanou užitkovostí ze skupiny Severské krátkoocasé, menšího tělesného rámce s nejednotně zbarvenou vlnou, převažuje však bílá barva, která je velmi ceněna textilním průmyslem. (Horák, Ternerová, 2006)

Shetlandská ovce spolu s romanovskou, finskou, vřesovou, gotlandskou a islandskou jsou považované za primitivní plemena pocházející z území zasahujícího od Ruska po Island, Grónsko a několik severních ostrovů Skotska. Mají méně než 13 ocasních obratlů, proto je řadíme mezi krátkoocasé ovce. (Fantová a kol., 2014)

Již počátkem neolitu, tedy před 4,5 tisíci let, chovali dle archeologických nálezů chovatelé na území dnešní Anglie primitivní soayské ovce. Rohy těchto ovcí byly nalezeny v Jarlshofu, proslulém prehistorickém místě ostrovů. Zbarvení shetlandských ovcí gulmoget má odznaky na hlavě podobné soyaskému nebo muflonímu zbarvení. Ke křížení těchto ovcí došlo pravděpodobně v době kolem roku 500 n. l., kdy se usídlili ve Skotsku Norové a přivezli s sebou svá plemena ovcí. Kolem roku 1200 byly původní krátkoocasé ovce kříženy s ovceci romanovskými a vzniklo mnoho dalších variant. V následujících letech se tyto krátkoocasé ovce v izolovaných místech rozdělily do různých plemen. A lidé na Shetlandech zřejmě již tenkrát vybírali ovce s cílem získat měkkou a jemnou vlnu. (Fantová, Nohejlová, 2012)

Plemeno má 2 typy: zušlechtěný (obvykle bílý), s polojemnou vlnou, berani jsou rohatí a bahnice bezrohé. Druhý typ je tzv. vřesový (hnědý, ale i černý, šedý nebo strakatý) s polohrubou vlnou, obě pohlaví jsou rohatá. (Horák a kol., 2012)

Jsou značné rozdíly ve výšce a hmotnosti ovcí dle podmínek výživy. Například ovce na kopcích Shetlandských ostrovů, přezimované venku, mají živou hmotnost kolem 22 kg, naproti tomu ovce z farmy v jižní Anglii mají v průměru 45kg. Beran v nejlepší kondici může vážit i 65 kg. (<http://www.ovcekozy.cz/ovcepopis.html>)

STANDARD OVCE SHETLAND

Vzhled: Rohatý nebo bezrohý (případně čtyřrohý).

Hlava: Klínovitá, čelní krajina dostatečně široká, zužující se směrem k nosní části, správný skus, u plemenných beranů žádná tolerance v předkusu. Rohy v průřezu hranaté (těžké) nebo oválné (lehké), vzdálenost mezi rohy u lehkých 3-5 cm, u těžkých i méně.

Tvář: Délka obličeje od očí k čenichu střední, zrcátko a nozdry výrazné (ne typ Romanovský), ústní štěrbina malá.

Oči: Jasně, živé, vzhledově souměrné.

Uši: Jemné, středně velké, vzadu dobře nasazené, nesené mírně nad vodorovnou rovinou (ani vzpřímené, ani pokleslé).

Krk: Plný, rovnoměrně přecházející do širokého hrudníku.

Ramena: Dobře nastavená, nejvyšší úroveň v kohoutku.

Hrud': Středně široká, dobře klenutá.

Hřbet: Hrudní část hřbetu rovná, široká, dobře osvalená.

Žebra: Souměrná, dobře klenutá.

Kýta: Široká, z boku dobře zaoblená.

Ocas: Krátký (13 obratlů), ve tvaru tzv. kravaty, u kořene porostlý vlnou, dole pouze krycí srstí. Délka se liší podle velikosti ovce, zřídka překročí 15 cm.

Nohy: Lehké, subtilní, rovné, nebo mírně do tvaru písmene O, kopýtka malá souměrná.

Kůže: Liší se podle barvy vlny, v bílé barvě nesmí být obsažena modrá, nebo černá a naopak.

Vlna: Extra jemná a měkká, rouno dobře uzavřené, po prohrábnutí se vrací do původního stavu. Na čele, hrdle a lících krátká, přechází naráz do krční dlouhé, popř. možná čupřina.

Charakter: Klidný a příjemný temperament, ostražitá a čiperná chůze, sympatická a aktivní povaha.

Znaky vyřazující z chovu:

Dlouhý, těžký ocas po celé délce porostlý vlnou.

Hrubé a otevřené rouno.

Velmi hrubá vlna na "kalhotkách".

Jakékoliv deformity čelistí.

Špatný celkový stav zvířete.

Vady barvy vlny (roztroušená jednotlivá bílá vlákna v černé barvě a naopak černá vlákna v bílé barvě). (<http://zajmovaplemena.schok.cz/node/48>)

CHOV OVCE SHETLAND VE SVĚTĚ

Plemeno shetland se chová především ve Velké Británii, Severní Americe a Holandsku. (Horák, Ternerová, 2006)

Ve světě funguje několik asociací sdružujících chovatele shetlandských ovcí. Jednou z nich je The Shetland Sheep Society, která sdružuje cca 500 členů široce rozdělených jak po celém Spojeném království, tak v zámoří. Tato společnost v roce 2011 evidovala 196 chovatelů chovajících 2244 ovcí.

(<http://www.shetland-sheep.org.uk/page.php?Plv=2&P1=6&P2=1&P3=>)

Další organizací je NASSA neboli Nort American Shetland Sheep Association. Jedná se o asociaci severoamerických chovatelů plemene.

CHOV OVCE SHETLAND V ČR

Největším současným českým chovatelem shetlandských ovcí je farma Mělník. Tato farma vznikla v roce 2005 a první shetlandské ovce sem byly dovezeny v roce 2008 z Nizozemska. Od té doby nese tato farma jméno Shetlandská farma Mělník. Tento chov je samozřejmě zařazen do kontroly užitkovosti. (Fantová a kol., 2014)

Základní stádo tvoří chovný beran Conor (linie Sweet), chovný beran Bořivoj (linie Shedow) spolu s 9 až 12 chovnými ovcemi. K vylepšení produkce vlny jsou ke stádu zařazeni i 4 skopci (mají až 2x více vlny). Stádo bývá samozřejmě početnější o jehňata a obvykle jej tvoří přes 20 zvířat. (<http://www.ovcekozy.cz/zvirata.html>)

Ročenka za rok 2013 uvádí na našem území v roce 2013 tři stáda ovcí tohoto plemene.

UŽITKOVOST OVCE SHETLAND

V roce 2009 byly u 5 a v roce 2010 u 10 čistokrevných bahnic zařazených do kontroly užitkovosti zjištěny výsledky, které mají pouze orientační význam. Plodnost, stejně jako odchov, dosáhla 140 %, živá váha jehňat ve 100 dnech byla 17,7 kg. Denní přírůstek činil 147 g a průměrná stříž u bahnic jeden kilogram. (Horák a kol., 2012)

Na shetlandských ovcích je ceněna především jejich kvalitní vlna a chutné maso. Maso je libové s vynikající chutí a nízkým obsahem tuku. Vlna je vysoce kvalitní, jemná, rouno je vhodné pro ruční předení. Má širokou škálu barev a odstínů. Dá se použít nebarvená, a tím si zachovává měkkost (barvením vlna tvrdne). (Fantová, Nohejlová, 2012)

WALLISKÁ ČERNONOSÁ

O PLEMENI

Horské plemeno středního až velkého rámce na kratších nohách a s kratší hlavou. Ovce jsou jednobarevné bílé kromě nosu, který je černý až do středu hlavy, a uší, které jsou také černé. Jedná se o plemeno hrubovlnné, rychle rostoucí, odolné, skromné a velmi dobře přizpůsobivé drsným horským podmínkám. Velmi často se proto chová na vysoce položených pastvinách. (Bietzker a kol., 2005)

Původ tohoto plemene se odvozuje od původních visperských ovcí, které jsou velmi podobné a které byly také rohaté. Název černonosá byl poprvé použit v roce 1884, plemeno však existuje již od 15. století. V roce 1877 byli do západního Švýcarska dovezeni z Anglie berani plemene cotswold, kteří byli pravděpodobně kříženi s černonosými ovci. Také s plemenem bergmasca se toto plemeno pravděpodobně dříve křížilo. (Sambraus, 2006)

K plemeným znakům patří výrazný klabonos. Vlna je hrubá, sortimentu D – D/E. Živá hmotnost bahnic je 70 – 80 kg, beranů 80 – 100 kg.

(<http://www.schok.cz/slechteni-pk/slechtitelsky-program-v-chovu-ovci>)

STANDARD WALLISKÉ ČERNONOSÉ OVCE

Tělo: harmonické, robustní, postavení hluboké, dobrý růst.

Hlava: střední, ovce spíše světlá, široká ústa, obě pohlaví rohatá.

Rohy: šroubovitě spirálovité, bílé, daleko od sebe.

Nos: výrazný černý klabonos.

Uši: černé, středně dlouhé.

Krk: poměrně krátký, dobře osvalený.

Hrudník: široký, dlouhý, hluboký, s dobře klenutými žebry.

Bedra: široká, silná, dobře osvalená.

Končetiny: krátké černé, černé skvrny na kotníku, kloubech a přední kolenou, dále suché, zdravé a silné.

Ocas: ovce mohou mít černou skvrnu na ocase.

Vlna: rovnoměrná po celém těle, hlavě a končetinách.

Zbarvení: bílé. (<http://www.walliserschwarznasen.com/rasse.htm>)

CHOV WALLISKÉ ČERNONOSÉ OVCE VE SVĚTĚ

Walliská černonosá ovce se v současné době nejvíce chová v oblasti horního Wallisu ve Švýcarsku. Toto plemeno je dobře přizpůsobivé zdejším extrémním klimatickým podmínkám. Méně početná populace chová také v Německu. (Horák, Treznerová, 2010)

Ve Švýcarsku se chovem tohoto plemena zabývá například organizace Oberwalliser Schwarznasenschaftzuchtverband, jejíž historie sahá až do roku 1948. V roce 2003 tato organizace evidovala 47 zemědělských družstev chovajících toto plemeno s 1100 členy a celkem cca 13 000 zvířaty. (<http://www.sn-verband.ch/verband.php>)

CHOV WALLISKÉ ČERNONOSÉ OVCE V ČR

V České republice je v současné době jen málo chovatelů tohoto plemene a ti nejsou zapojeni do kontroly užitkovosti. Ročenka za rok 2013 neuvádí na našem území v kontrole užitkovosti žádné stádo walliské černonosé ovce.

UŽITKOVOST WALLISKÉ ČERNONOSÉ OVCE

Hlavním produktem tohoto plemene je maso a vlna. Produkce potní vlny bahnic dosahuje 3 - 4 kg, beranů 3,5 - 4,5 kg při délce vlny v 6 měsících 7 - 8 cm. Plodnost u walliské černonosé ovce bývá 145 %. (Sambraus, 2006)

VŘESOVÁ OVCE

O PLEMENI

Jedná se o hrubovlnné, kožichové, krátkoocasé skromné pozdní plemeno menšího tělesného rámce. Chová se na chudých, písčitých půdách vřesovišť. Rohatá jsou obě pohlaví, u beranů se rohy vinou šnekovitě do strany. Uši jsou malé, šikmo postavené. Krk je vysoko nasazený, hrud' je hluboká a klenutá. Hlava a končetiny jsou černé s tvrdými paznehty. Živá hmotnost bahnic je 40-45 kg, beranů 65-75 kg. (Horák a kol., 2012)

Fylogenetický původ tohoto plemene se odvozuje od muflona. Ovce vřesová patří k nejstarším německým plemenům ovcí. Byla vyšlechtěna v severovýchodním Německu, kde jsou v původní formě dosti rozšířené. (Jedlička, 2009)

Ovce vřesová má smíšenou světle šedou vlnu, která sestává asi z 30 % relativně krátkých, černých nebo nahnědlých vláken a asi z 70% poměrně dlouhých, bílých nebo světle šedých vláken. (Jankowski a kol., 1981)

Označení vřesová ovce zahrnuje několik plemen: castlemilk moorit, dánská vřesová, holandská vřesová, německá vřesová, skudde a vřesůvka. (Horák, Treznerová, 2010)

STANDARD OVCE VŘESOVÉ (ŠEDÉ ROHATÉ)

Tělo: protáhlé a obdélníkové s rovným hřbetem

Hlava: protáhlá, štíhlá.

Rohy: střední velikosti, berani šnekovitě.

Uši: malé, šikmo vzhůru.

Hrudník: široký s dobře klenutými žebry.

Bedra: široká, silná, dobře osvalená.

Vlna: jemná, měkká, s dlouhými pesíky, hlava a nohy bez vlny.

Zbarvení: stříbrošedá, na krku, hrudi a bříše černá, typicky šedá barva se projeví až po prvním stříhání.

(<http://www.graue-gehoernte-heidschnucke.de/rassestandard/>)

Ocas: typicky krátký.

Dospívání: pozdní.

Kvalita masa: vynikající.

(<http://www.zchok.sk/ukazka-strany/slachtitelska-rada/>)

CHOV OVCE VŘESOVÉ VE SVĚTĚ

Vřesové ovce (Heideschnucke) jsou rozšířené v Německu. Také se chovají v Holandsku (ve třech typech, přičemž bílý typ má označení kempen). (Horák a kol., 2012)

Celkově jsou všechna plemena označena jako ovce vřesové rozšířena v severozápadní Evropě, především na pobřeží Baltického a Severního moře. Jsou přizpůsobena chovu na vřesovištích. (Horák, Treznerová, 2010)

CHOV OVCE VŘESOVÉ V ČR

Vřesové ovce se v České republice chovají od roku 2001. V tomto roce dovezl na svou farmu v Mokrovratech na Dobříšsku prvních 11 jehňat Ing. Jiří Řípa. Výsledkem práce Ing. Řípy bylo v roce 2009 získání statutu šlechtitelského chovu. (Jedlička, 2012)

Ročenka ČMSCH 2014 eviduje od roku 2009 do roku 2013 čtyřnásobný nárůst počtu chovaných stád ovce vřesové na našem území ze 4 stád na 20.

UŽITKOVOST OVCE VŘESOVÉ

Ve starší literatuře je udáván roční výnos ze stříže pouze 1,2 až 1,3 kg. (Jankowski a kol., 1981)

V té novější již 2 až 2,5 kg. Půlroční délka vlny je 8 až 10 cm, výtěžnost 60 až 65 %. Plodnost udávaná u tohoto plemene se pohybuje mezi 150 až 180 %. Jedná se o velmi oblíbené plemeno, u kterého bylo v období 2005 - 2010 do kontroly užítkovosti zařazeno celkem 483 bahnic. Za toto období byla u bahnic dosažena produkční užítkovost 31, 19 kg, což odráží jak dobré reprodukční ukazatele matek, tak růstovou intenzitu jehňat. (Horák a kol., 2012)

Velmi ceněná je u tohoto plemene kůže a především pak maso, které chuťově připomíná zvěřinu. (Sambraus, 2006)

OVCE SKUDDE

O PLEMENI

Plemeno ovce skudde bylo známo již ve středověku ve Východním Prusku a na území pobaltských států. Původ těchto ovcí spadá někam mezi polské a litevské vřesové ovce či až k evropskému muflonovi. (Brzostowski a kol., 2010)

I vznik slova skudde je nejasný, podle některých teorií i vznik tohoto slova spadá do oblasti dnešní Litvy a jako jeden z mnoha výrazů, které v sobě mohou skrývat původ tohoto plemene, se udává litevské zvolání "škúd(i)". Samotné toto slovo je však také nejasného původu a významu. (Fischer a kol., 1988)

Jedná se o nejmenší plemeno ovcí chované v Německu. Je šedobílé, případně černé či bronzové. Má relativně velkou a těžkou hlavu a nápadně malé uši. Krátký ocas na spodní části není obrostlý vlnou. Berani mají mohutné rohy, směřující až po spodní čelist, špičky směřují do stran. Bahnice mají jen rohové pahýly nebo jsou bezrohé. (Sambraus, 2006) Toto plemeno patří mezi severské krátkoocasé, stejně jako plemeno romanovská a vřesová. Vyznačuje se například otužilostí a konstituční pevností, díky čemuž je u tohoto plemene možná celoroční pastva. (Hošek, 2013)

Živá hmotnost beranů plemene skudde je 35 - 50 kg, bahnic 25 - 40 kg. (Horák a kol., 2012)

STANDARD OVCE SKUDDE

(Pozn.: Nejedná se pravděpodobně o platný standard, ale o standardu asi nejbližší popis plemene.)

Hlava: krátká a mírně klínovitá s jemným nosem, výrazné oči a malé uši.

Krk: krátký až střední.

Hřbet: střední, silný a rovný.

Končetiny: silné, suché.

Srst: hustá, dlouhá.

Barva: převážně bílá; existují však i černé, šedé či dozlatova zbarvené.

Beran: výrazný samčí vzhled, ušlechtilá hlava s výrazně zkroucenými rohy.

Temperament berana: ostražitý, neustále střežící stádo.

Bahnice: jemnější obvykle bezrohá hlava.

(<http://www.skudde.nl/skudde/rasbeschrijving/>)

CHOV OVCE SKUDDE VE SVĚTĚ

V roce 1873 se v severním Prusku chovalo až 77 tisíc ovcí plemene skudde. V roce 1936 se stavy snížily na 3 621 čistokrevných ovcí a v 50. letech 20. století jen na cca 1 000 kusů. V roce 1984 byl ve Frankfurtu n. Mohanem založen klub chovatelů. V současnosti se plemeno chová v malých státech především v Hesensku, východních zemí bývalé NDR a dále je chováno v Holandsku, Švýcarsku, Rakousku, Švédsku a v Pobaltí, především v Litvě. (Horák a kol., 2010)

Současný stav v Evropě je cca 2500 kusů (Horák, Treznerová, 2010) s tím, že nejvíce, cca 1000 kusů, se chová v Německu, 250 ve Švýcarsku a například v Rakousku 150. (<http://ansi.okstate.edu/breeds/sheep/skudde/index.htm>)

CHOV OVCE SKUDDE V ČR

Plemeno skudde se v České republice chová v čistokrevné formě především na farmě KUKBURG Holding, a.s. Vonoklasy. V roce 2009 bylo v tomto chovu do KU zařazeno 15 bahnic. V uvedeném roce toto stádo dosáhlo oplodnění 66,7 %, plodnost 120 %, intenzita a odchov činil 80,0 %. Byla vykázána živá hmotnost jehňat při nar. 2,9 kg, ve 100 dnech 18,3 kg a průměrný denní přírůstek 154 g. (Horák a kol., 2010)

Stáda v kontrole užitkovosti jsou dle Ročenky 2013 u nás evidována pouze dvě.

UŽITKOVOST OVCE SKUDDE

Plodnost u tohoto plemene je 130 - 150 %. Živá hmotnost jehňat ve 100 dnech věku je 12 až 15 kg. Toto plemeno svým charakterem spadá do skupiny plemen s kombinovanou užitkovostí a umožňuje celoroční extenzivní pastevní chov převážně v méně příznivých oblastech, kde se může stát důležitým krajinnotvorným činitelem. (Horák a kol., 2012)

KAMERUNSKÁ (ZAKRSLÁ) OVCE

O PLEMENI

Kamerunská zakrslá ovce je rozšířena na území Kamerunu a Středoafričké republiky. Srst je černá nebo černobílá. Berani mají na spodku krku mohutně vyvinutou dlouhou srst. Profil hlavy tohoto plemene je rovný nebo mírně konvexní v nosní partii. Rohy mají pouze berani. Ty jsou krátké, stočené dozadu, dolů a dopředu. (Vohradský, 1999)

Plemeno je rané a plodné s asezonní říjí, nenáročné k chovatelským podmínkám. Mírně klabonosá hlava má světlejší část a malé uši. Břicho, krk a končetiny jsou u tohoto plemene strakaté nebo černé. (Horák, Treznerová, 2010)

Živá hmotnost berana je 40-50 kg, ovce 30-40 kg. (Sambraus, 2006)

STANDARD OVCE KAMERUNSKÉ

(Pozn.: Nejedná se pravděpodobně o platný standard, ale o standardu asi nejbližší popis plemene.)

Tělesný rámec: menší.

Hlava: středně dlouhá, u beranů mírně klabonosá.

Krk: svalnatý a poměrně dlouhý.

Hrud': středně hluboká a široká.

Končetiny: středně dlouhé, pevné.

Hřbet: rovný, zad' mírně sražená.

Srst: vyrovnaná a lesklá, sortiment E-F (nad 40 mm).

CHOV OVCE KAMERUNSKÉ VE SVĚTĚ

Toto plemeno je nejrozšířenější v západní Africe, dále ve střední Evropě a také v Severní Americe. V Německu je v současné době cca 2000 ks. Plemeno se již desítky let chová v mnoha evropských zoo. Jelikož se toto plemeno nemusí stříhat, stalo se pro zájmové chovatele oblíbeným plemenem. V roce 1999 byl založen v Německu Svaz chovatelů kameunských ovcí, který čítá asi 170 členů. (Sambraus, 2006)

V Americe se toto plemeno podílelo na vzniku plemen nugua černohlavé a vogan. (Horák a kol., 2012)

CHOV OVCE KAMERUNSKÉ V ČR

Horák udává, že v ČR byl v roce 2001 založen chovatelský klub tohoto plemene. Konkrétně v České Třebové.

Plemeno ovce kamerunské se u nás pak chová od roku 2002 a bylo k nám dovezeno z německých zoologických zahrad. (Horák, Treznerová, 2010)

Jedním z prvních a patrně jedním z nejvýznamnějších chovatelů je v Čechách pan Ing. František Hovorka. Jeden pár kamerunských ovcí zakoupil pan Hovorka v roce 1993 od ostravské ZOO. V naší republice toto plemeno v prvních letech v čistokrevné formě chovali zejména právě ZOO Ostrava, ZOO Lešná a ZOO Děčín, a to oba barevné rázy. Výsledkem pak byly smíšené odchovy. V některých letech se tedy rodilo více jehňat v srncí barvě a v jiném více černobílých jehňat. (Hovorka, 2002)

Dle ročenky chovu ovcí a koz za rok 2013 je v České republice v kontrole užítkovosti evidováno 14 stád tohoto plemene.

UŽITKOVOST OVCE KAMERUNSKÉ

Ovce kamerunské mají dobré reprodukční schopnosti, včetně dlouhého plodného období. To umožňuje intenzivní reprodukci, což se odráží na oplodnění, které bylo například u 501 bahnic zařazených v letech 2005 - 2010 do kontroly užítkovosti 105%. Intenzita plodnosti byla 154% a odchov 145%. Průměrný denní přírůstek jehňat ve věku 100 dní byl 141g. Tato rychlost růstu jehňat a dobré reprodukční ukazatele způsobují stále zvyšující se zájem chovatelů o toto plemeno. (Horák a kol., 2012)

Maso tohoto plemene má příchut' zvěřiny. Ovce kamerunské jsou odolné proti ovčím klošům. Zvířata se nestřihají. Vzhledem k zimním klimatickým podmínkám je u tohoto plemene vhodný stájový chov či minimálně chov pod přístřeškem. (Sambraus, 2006)

JURSKÁ OVCE

O PLEMENI

Jurská ovce (také švýcarská černo-hnědá horská ovce) je velmi staré plemeno mající svůj původ mezi mnoha místními plemeny. Převážně však původ tohoto plemene vidíme v křížení švýcarské černohnědé ovce a wallisské místní. (Burren a kol., 2012)

Je to méně rozšířené, rané hnědé (dva barevné odstíny - světlý a tmavý) polojemnovlnné plemeno. Je středního tělesného rámce a nízkonohé. (Horák, Treznerová, 2010)

Jedná se o temperamentní bezrohé plemeno vhodné do drsných klimatických podmínek. Svůj název ovce jurská dostala v Rakousku a uznána byla v roce 1941. Plemenná kniha se vede od roku 1979.

Živá hmotnost bahnic je 60-70 kg, beranů 80-100 kg. (Horák a kol., 2012)

STANDARD OVCE JURSKÉ

Tělesný rámec: středně velký, vyvážený.

Hlava: středně dlouhá, bezrohá, s širokými ústy.

Uši: středně dlouhé.

Krk: svalnatý.

Hrudník: dlouhý a široký, hluboký s dobře klenutými žebry.

Ramena: přiléhající.

Hřbet: dlouhý a široký.

Končetiny: široké, silné, dobře osvalené, nepříliš jemné.

Paznehty: tmavé, tvrdé, ne zcela uzavřené.

Hlezna: mírně ohnutá.

Bedra: široká, silná a dobře osvalená.

Vlna: celé tělo rovnoměrně pokryté kromě končetin.

Vylučující znaky:

Velmi mírně zvlněná hlava a nohy.

V 18 měsících příliš mnoho bílých částí vlny.

(http://www.schwarzbraunesbergschaf.ch/SBS_rasse.htm)

CHOV JURSKÉ OVCE VE SVĚTĚ

Plemeno jurské ovce je v dnešní době rozšířeno zejména ve Švýcarsku a ve větším počtu v Rakousku. (Sambraus, 2006)

Ve Švýcarsku je toto plemeno rozšířeno po celé zemi s nejvyšší koncentrací na západě země. Přibližně deset tisíc zvířat je oficiálně registrováno v plemenné knize a celková populace jurské ovce ve Švýcarsku se odhaduje na asi čtyřicet tisíc ovcí. Stáda jsou málo početná, průměrně čítající deset kusů. (Fahmy a kol., 1996)

Konkrétně ve Švýcarsku se počty ovcí tohoto plemene zvyšují a jurská ovce prosperuje. To můžeme například pozorovat na údajích švýcarského odborného časopisu Agrarforschung z roku 2008, ve kterém nalezneme srovnání počtu bahnic tohoto plemene z roku 1987 a právě z roku 2008. V roce 1987 bylo ve Švýcarsku chováno 5 874 bahnic a v roce 2008 již 10 814 bahnic. Vrcholem tohoto období byl rok 2005, kdy švýcarský svaz evidoval 11 773 bahnic plemene ovce jurské. (Stürm a kol., 2009)

CHOV OVCE JURSKÉ V ČR

Toto plemeno se u nás jako zájmové chová v malých počtech od roku 2003. (Sambraus, 2006)

V posledních 5 letech však ročenka ČMSCH udává maximálně dvě stáda v jednom roce v kontrole užitkovosti s tím, že poslední údaj z roku 2013 udává pouze jedno stádo tohoto plemene na našem území.

UŽITKOVOST JURSKÉ OVCE

Jedná se o plemeno mimořádně plodné ve srovnání s jinými plemeny masného typu a má poměrně dobrý růstový potenciál. (Hagger, Schneeberger, 1995)

Plodnost na obahněnou ovci je 160-180 %, živá hmotnost jehňat ve 100 dnech je 28-30 kg, průměrný denní přírůstek u jehňat činí 250-280 g. Výkrmnost a jateční hodnotu můžeme zvýšit užitkovým křížením s berany masných plemen. Vlna má střední jemnost 25-33 μm , což odpovídá sortimentu B-C. Roční stříž potní vlny u bahnic je 3,0-3,5 kg, u beranů to je 3,5-4,0 kg s průměrnou délkou 8-12 cm a výtěžností čisté vlny zhruba 55 %. (Sambraus, 2006)

KERRY HILL

O PLEMENI

Toto plemeno pochází z kopců kolem městečka Kerry na anglicko-velšských hranicích. Po dobách, kdy se toto plemeno těšilo velké hojnosti, začaly jeho stavy prudce klesat, až se dostalo na seznam ohrožených druhů, na kterém bylo ještě donedávna. Nicméně, toto pozoruhodné plemeno se nyní „vrací na scénu“, a to především díky své atraktivitě pro malé chovatele, kteří zohledňují především vzhled tohoto plemene. (<http://yvonnebrown.vpweb.co.uk/About-Kerry-Hill-Sheep.html>)

Jedná se o bílé bezrohé „lívivé“ plemeno středního tělesného rámce, má polotemnou vlnu a vyznačuje se kombinovanou užitkovostí. V obličejové části a na končetinách má ovce kerry hill černé skvrny. Má krátké, vzpřímené a černé uši. (Horák a kol., 2012)

STANDARD OVCE KERRY HILL

Hlavní znaky: černobílá obličejová část a končetiny.

Uši: černé, černobílé nebo bílé, středně dlouhé, vysoko posazené, bez vlny.

Krk: silný a osvalený, zasazený v ramenou, harmonicky zakřivený s vlnou, bez holých míst.

Chrup: bez předkusu či podkusu.

Rohy: v rámci genetických odchylek se mohou objevit, ale jedná se o nežádoucí znak.

Žebra: hluboká a dobře klenutá.

Hřbet: silný, rovný.

Bedra: široká, rovná.

Ocas: harmonicky nasazený, standardní délka až na úroveň kolen zadních končetin.

Končetiny: přední – dobré postavení, silné, široké, rovné, s vlnou, s krátkými silnými klouby, černobílé.

Kůže: růžová nebo červená, bez černé skvrn.

Vlna: bílá, hustá, kvalitní, měla by být čistá, malé množství černého zbarvení je přijatelné, ale nežádoucí. Větší množství černé nebo šedé vlny představuje nežádoucí znak.

Pohlavní znaky: berani – stejně velká varlata, bez vlny; bahnice – na první pohled zdravě vypadající mléčná žláza.

(<http://yvonnebrown.vpweb.co.uk/About-Kerry-Hill-Sheep.html>)

CHOV OVCE KERRY HILL VE SVĚTĚ

Toto plemeno bylo uznáno již v roce 1809 a plemenná kniha byla založena o 90 let později, v roce 1899. Plemenné knihy se v současnosti vedou ve Velké Británii, Irsku a Holandsku. Dále se toto plemeno, které se podílelo na vzniku plemen cambridge a clun forest, chová ve Walesu, v severní Americe a v jižní Africe. (Horák, Treznerová, 2010)

CHOV OVCE KERRY HILL V ČR

Ovce kerry hill se u nás chovají pouze ojediněle a v malých počtech. (Horák, Treznerová, 2010)

Ročenka ČMSCH udává v roce 2013 dvě stáda v kontrole užítkovosti v České republice s tím, že se jedná o nejvyšší hodnotu za posledních 5 let.

UŽITKOVOST OVCE KERRY HILL

62 bahnic tohoto plemene, zařazených u nás v letech 2005 - 2010 do kontroly užítkovosti dosáhlo zabřeznutí a průměrné plodnosti 135 %, úhyn jehňat byl zhruba 7% a jehňata, která dosáhla 100 dní věku, vážila v průměru 24,11 kg, což odpovídalo průměrnému dennímu přírůstku 205 g. (Horák a kol., 2012)

Údaje z kontroly užítkovosti jednotlivých plemen za období 2009 - 2013

(pozn.: Plemeno walliské černonosé ovce nebylo do kontroly užítkovosti v tomto období zapojeno.)

OVCE OUESSANT

	2009	2010	2011	2012	2013
Stavy bahnic (ks)	4	8	31	37	48
Stáda	1	1	3	6	9
Přírůstky jehňat v g na den ve 100 dnech věku	98	86	81	81	73
Hmotnost jehňat při narození v letech 2012 a 2013	x	x	x	1,7	1,5
Hmotnost jehňat ve 100 dnech věku v letech 2012 a 2013	x	x	x	9,8	8,8
Odchov jehňat	100,0	100,0	87,1	67,6	83,3
Počet obahněných a zmetaných ovcí z celkového stavu % - oplodnění	100,0	100,0	90,3	70,3	85,4
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu obahněných ovcí (%) – plodnost	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu všech bahnic v reprodukci (%)	100,0	100,0	90,3	70,3	85,4

(zdroj: Ročenka chovu ovcí a koz v České Republice za rok 2013)

OVCE JACOB

	2009	2010	2011	2012	2013
Stavy bahnic (ks)	29	47	62	58	41
Stáda	1	2	2	3	4
Přírůstky jehňat v g na den ve 100 dnech věku	195	206	198	196	214
Hmotnost jehňat při narození v letech 2012 a 2013	x	x	x	3,2	3,1
Hmotnost jehňat ve 100 dnech věku v letech 2012 a 2013	x	x	x	22,8	24,6
Odchov jehňat	69,0	91,5	93,5	103,4	119,5
Počet obahněných a zmetaných ovcí z celkového stavu % - oplodnění	75,9	72,3	72,6	87,9	85,4
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu obahněných ovcí (%) – plodnost	168,2	147,1	144,4	143,1	162,9
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu všech bahnic v reprodukci (%)	127,6	106,4	104,8	125,9	139,0

(zdroj: Ročenka chovu ovcí a koz v České Republice za rok 2013)

OVCE SKUDDE

	2009	2010	2011	2012	2013
Stavy bahnic (ks)	15	44	63	81	92
Stáda	1	1	1	2	2
Přírůstky jehňat v g na den ve 100 dnech věku	154	138	130	91	102
Hmotnost jehňat při narození v letech 2012 a 2013	x	x	x	2,3	2,2
Hmotnost jehňat ve 100 dnech věku v letech 2012 a 2013	x	x	x	11,4	12,4
Odchov jehňat	80,0	113,6	109,5	113,6	121,7
Počet obahněných a zmetaných ovcí z celkového stavu % - oplodnění	66,7	90,9	88,9	91,4	100,0
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu obahněných ovcí (%) – plodnost	120,0	125,0	123,2	125,7	122,8
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu všech bahnic v reprodukci (%)	80,0	113,6	109,5	114,8	122,8

(zdroj: Ročenka chovu ovcí a koz v České Republice za rok 2013)

OVCE SHETLAND

	2009	2010	2011	2012	2013
Stavy bahnic (ks)	5	10	17	19	23
Stáda	1	1	2	2	3
Přírůstky jehňat v g na den ve 100 dnech věku	158	142	153	121	163
Hmotnost jehňat při narození v letech 2012 a 2013	x	x	x	2,4	2,2
Hmotnost jehňat ve 100 dnech věku v letech 2012 a 2013	x	x	x	14,6	18,5
Odchov jehňat	160,0	130,0	123,5	131,6	130,4
Počet obahněnných a zmetaných ovcí z celkového stavu % - oplodnění	100,0	100,0	82,4	84,2	91,3
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu obahněnných ovcí (%) – plodnost	160,0	130,0	150,0	156,3	142,9
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu všech bahnic v reprodukci (%)	160,0	130,0	123,5	131,6	130,4

(zdroj: Ročenka chovu ovcí a koz v České Republice za rok 2013)

OVCE VŘESOVÁ

	2009	2010	2011	2012	2013
Stavy bahnic (ks)	82	99	167	256	307
Stáda	4	4	10	7	20
Přírůstky jehňat v g na den ve 100 dnech věku	238	245	249	223	206
Hmotnost jehňat při narození v letech 2012 a 2013	x	x	x	3,2	3,4
Hmotnost jehňat ve 100 dnech věku v letech 2012 a 2013	x	x	x	25,5	24,0
Odchov jehňat	134,1	115,2	108,4	112,5	106,8
Počet obahněnných a zmetaných ovcí z celkového stavu % - oplodnění	96,3	86,9	85,0	91,0	91,5
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu obahněnných ovcí (%) – plodnost	143,0	145,3	136,6	133,0	127,8
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu všech bahnic v reprodukci (%)	137,8	126,3	116,2	121,1	116,9

(zdroj: Ročenka chovu ovcí a koz v České Republice za rok 2013)

OVCE KAMERUNSKÁ

	2009	2010	2011	2012	2013
Stavy bahnic (ks)	91	115	73	92	100
Stáda	12	15	11	14	14
Přírůstky jehňat v g na den ve 100 dnech věku	120	147	145	139	136
Hmotnost jehňat při narození v letech 2012 a 2013	x	x	x	2,1	2,1
Hmotnost jehňat ve 100 dnech věku v letech 2012 a 2013	x	x	x	16,1	15,7
Odchov jehňat	145,1	144,3	157,5	143,5	147,0
Počet obahněných a zmetaných ovcí z celkového stavu % - oplodnění	101,0	101,7	100,0	97,8	98,0
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu obahněných ovcí (%) – plodnost	148,9	153,8	174,0	155,6	158,2
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu všech bahnic v reprodukci (%)	115,5	156,5	174,0	152,2	155,0

(zdroj: Ročenka chovu ovcí a koz v České Republice za rok 2013)

OVCE JURSKÁ

	2009	2010	2011	2012	2013
Stavy bahnic (ks)	12	17	21	8	12
Stáda	1	1	2	2	1
Přírůstky jehňat v g na den ve 100 dnech věku	228	272	267	185	207
Hmotnost jehňat při narození v letech 2012 a 2013	x	x	x	3,7	3,6
Hmotnost jehňat ve 100 dnech věku v letech 2012 a 2013	x	x	x	22,1	24,3
Odchov jehňat	100,0	105,9	38,1	137,5	158,3
Počet obahněnných a zmetaných ovcí z celkového stavu % - oplodnění	83,3	70,6	33,3	100,0	100,0
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu obahněnných ovcí (%) – plodnost	160,0	191,7	142,9	150,0	158,3
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu všech bahnic v reprodukci (%)	133,3	135,3	47,6	150,0	158,3

(zdroj: Ročenka chovu ovcí a koz v České Republice za rok 2013)

OVCE KERRY HILL

	2009	2010	2011	2012	2013
Stavy bahnic (ks)	13	15	19	21	28
Stáda	1	1	1	2	2
Přírůstky jehňat v g na den ve 100 dnech věku	221	192	193	218	229
Hmotnost jehňat při narození v letech 2012 a 2013	x	x	x	3,1	3,1
Hmotnost jehňat ve 100 dnech věku v letech 2012 a 2013	x	x	x	24,9	26,0
Odchov jehňat	130,8	146,7	136,8	114,3	132,1
Počet obahněných a zmetaných ovcí z celkového stavu % - oplodnění	100,0	100,0	100,0	90,5	92,9
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu obahněných ovcí (%) – plodnost	146,2	153,3	136,8	147,4	150,0
Poměr počtu všech narozených jehňat k počtu všech bahnic v reprodukci (%)	146,2	153,3	136,8	133,3	139,3

(zdroj: Ročenka chovu ovcí a koz v České Republice za rok 2013)

Závěr

Hlavním cílem této práce bylo vytvořit ucelený přehled devíti vybraných zájmových plemen ovcí. Kromě nutných informací, jako je například historie, popis, standard a současný chov plemene, jsem se pokusil doložit i užitek každého z plemen.

V literatuře jsem se například dočetl o kvalitním mase ovce vřesové, které chutná po zvěřině stejně jako maso ovce kamerunské. Také jsem se dozvěděl o neméně chutném mase ovce shetland, u které stojí ale za zmínku především velmi kvalitní a žádaná vlna. U jiných plemen je zase popsána jejich vysoká odolnost a schopnost pást se v podmínkách pro většinu jiných hospodářských zvířat nepříznivých. Velmi často byla také zmíněna krajínotvorná funkce těchto zvířat. A v neposlední řadě i líbivost a temperament, díky čemuž jsou ideální do zoologických zahrad či dětských zookoutků.

O významu těchto plemen jsem se ubezpečil i z vyprávění významného tuzemského chovatele ovce kamerunské pana Ing. Hovorky nebo pana Pernerera z jižních Čech, který po ukončení chovu ovce walliské černonosé, prodal tyto ovečky do dětského domova na Plzeňsku, kde plní svoji roli v posilování vztahu dětí k přírodě. I v tom totiž vidím význam těchto plemen.

Tato plemena sice nikdy nedosáhnou takového "věhlasu" jako plemena masná, mléčná, plodná či s kombinovanou užitkovostí, ale i tak se jedná velmi často o zajímavá zvířata s bohatou historií, která mají své opodstatněné místo v odborné literatuře.

Na závěr bych rád vše shrnul citací pana Ing. Františka Hovorky: "Nehledejte v kamerunkách jen „živé sekačky“, jsou schopné vám dát mnohem víc."

Použitá literatura

1. Aeschlimann, Ch., Burren, A., Flury, Ch., Hagger, Ch., Rieder, S. 2012. Populationsstruktur und genetische Diversität von Schweizer Schafrassen. Agrarforschung Schweiz. 3 (3). 140-147.
2. anonym. About Kerry Hill Sheep [online]. Yvonnebrown. Dostupné z <<http://yvonnebrown.vpweb.co.uk/About-Kerry-Hill-Sheep.html>>
3. anonym. Entstehung des Oberwalliser Schwarznasenschafzuchtverband [online]. Sn-verband. Dostupné z <<http://www.sn-verband.ch/verband.php>>
4. anonym. History of the Breed [online]. Shetland-sheep. Dostupné z <<http://www.shetland-sheep.org.uk/page.php?Plv=2&P1=6&P2=1&P3=>>>
5. anonym. Jacob Sheep Breeders Association [online]. JSBA. Dostupné z <<http://www.jsba.org/index.htm>>.
6. anonym. Ovce Jáková [online]. Farmavelkyjindrichov. Dostupné z <<http://www.farmavelkyjindrichov.cz/cz/show/ovce-jakobova>>
7. anonym. Popis Shetlandských ovcí [online]. Ovcekozy. Dostupné z <<http://www.ovcekozy.cz/ovcepopis.html>>
8. anonym. Rasbeschrijving [online]. Skudde. Dostupné z <<http://www.skudde.nl/skudde/rasbeschrijving/>>
9. anonym. Rassebeschreibung [online]. Graue-gehoernte-heidschnucke. Dostupné z <<http://www.graue-gehoernte-heidschnucke.de/rassestandard/>>
10. anonym. Rassestandard [online]. Walliserschwarznasen. Dostupné z <<http://www.walliserschwarznasen.com/rasse.htm>>
11. anonym. Skudde [online]. Okstate. 25. únor 2002. Dostupné z <<http://ansi.okstate.edu/breeds/sheep/skudde/index.htm>>
12. anonym. Standard ovce Jacob [online]. SCHOK. Dostupné z <<http://zajmovaplemena.schok.cz/node/53>>
13. anonym. Standard ovce ouessantské – OU [online]. SCHOK. Dostupné z <<http://zajmovaplemena.schok.cz/ovce-ouessantska/standard>>.
14. anonym. Standard ovce Shetland [online]. SCHOK. Dostupné z <<http://zajmovaplemena.schok.cz/node/48>>
15. anonym. Šľachtiteľský program plemena vresová ovca [online]. ZCHOK. Dostupné z <<http://www.zchok.sk/ukazka-strany/slachtitelska-rada/>>

16. anonym. The Society History & Function [online]. Jacobsheepsociety. Dostupné z <http://www.jacobsheepsociety.co.uk/the_society_history_function.htm>.
17. Benešová, L. 2010. Informace o chovu ouessantek v Evropě. Zpravodaj svazu chovatelů ovcí a koz. 2010 (1). 33-35.
18. Benešová, L. Standard ovce ouessantské [online]. Ouessant.webnode.cz. Dostupné z <<http://ouessant.webnode.cz/standard-/>>.
19. Berset, J., Rieder, S., Robert, J. - P., Stürm, Ch. 2019. Das schwarzbraune Bergschaf: 21 Jahre Zucht. Agrarforschung Schweiz. 16 (7). 268-270.
20. Bietzker, U., Feldman, A., Mendel, Ch. 2005. Schafrassen in den Alpen. Alpin Gheep Project. Witzenhausen. 132 s.
21. Brzostowski, H., Milewski, S., Tański, Z. 2010. Slachtwert und Fleischqualität von Lämmern der Schafrasse Skudden. Archiv für Tierzucht. 53 (5). 578-588.
22. Bucek, P., Kvapilík, J., Kölbl, M., Milerski, M., Pindák, A., Mareš, V., Konrád, R., Roubalová, M., Škaryd, V. 2014. Ročenka chovu ovcí a koz v České republice za rok 2013. Českomoravská společnost chovatelů, a. s., Svaz chovatelů ovcí a koz. Praha. 84 s.
23. Fahmy, M. H., Farid, A. H., Schneeberger, M. 1996. Prolific Sheep. The East Friesian and other European breeds. 1996. 93-108.
24. Fantová, M., Nohejlová, L. 2012. Chov a zpracování vlny shetlandských ovcí. Náš chov. 2012 (9). 12-15.
25. Fantová, M., Nohejlová, L. Atlas zájmových plemen malých přežvýkavců [online]. CZU. Dostupné z <<http://katedry.czu.cz/ksz/atlas-zajmovych-plemen-malych-prezvykavcu/>>
26. Fantová, M., Michnová, K., Nohejlová, L., Ptáček, M. 2014. Kvalita vlny shetlandských ovcí chovaných v ČR. Náš chov. 2014 (8). 88-90.
27. Fischer, A., Knabe, P., Leucht, W. 1988. Die Skudde - Eine Rassenstudie. Archiv für Tierzucht. 31(1). 83-90.
28. Hagger, C., Schneeberger, M. 1995. Influences of Amount of Pedigree Information on Computing Time and of Model Assumptions on Restricted Maximum-Likelihood Estimates of Population Parameters in Swiss Black-Brown Mountain Sheep. Journal of Animal Science. 1995. 73(8). 2213-2219.
29. Horák, F. a kol. 2012. Chováme ovce. Brázda. Praha. 383 s. ISBN: 978-80-209-0390-7.
30. Horák, F., Mareš, V., Milerski, M. 2010. Poznáváme plemeno Skudde. Zpravodaj svazu chovatelů ovcí a koz. 2010 (4). 42-43.

31. Horák, F., Treznerová, K. 2010. Světový genofond ovcí a koz. Mendelova univerzita. Brno. 226 s. ISBN: 978-80-904140-6-8.
32. Hošek, M. 2013. Šlechtitelský program v chovu ovcí – příloha. Zpravodaj svazu chovatelů ovcí a koz. 2013 (2-3). 11.
33. Hovorka, F. 2002. Představujeme Vám nové plemeno ovcí. Fauna. 2002 (6).
34. Jankowski, St., Schwark, H. - J., Veress, L. 1981. Internationales Handbuch der Tierproduktion. Schafe. Deutscher Landwirtschaftsverlag. Berlin. 744 s.
35. Jedlička, M. 2009. Mokrovratské stádo ovce vřesové má statut šlechtitelského chovu. Náš chov. 2009 (8). 54-55.
36. Jedlička, M. 2012. Ovce s masem zvěřiny. Náš chov. 2012(8). 40-42.
37. Mareš, V. Šlechtitelský program v chovu ovcí [online]. SCHOK. Dostupné z <<http://www.schok.cz/slechteni-pk/slechtitelsky-program-v-chovu-ovci>>
38. Pindřák, A. 2002. Chov ovcí plemene Jacob v podmínkách ČR. Náš chov. 2002 (4). 64.
39. Ryder, M. L. 1981. A survey of European primitive breeds of sheep. Annales de génétique et de sélection animale. 13 (4). 381-418.
40. Sambaous, H. H. 2006. Atlas plemen hospodářských zvířat. Brázda. Praha. 295 s. ISBN: 80-209-0344-5.
41. Štolc, L., Nohejlová, L., Štolcová, J. 2012. Základy chovu ovcí. Ústav zemědělské ekonomiky a informací. Praha. 84 s. ISBN: 978-80-7271-201-4.
42. Vohradský, F. 1999. Místní plemena domácích zvířat tropů a subtropů. Academia. 539 s. ISBN: 80-200-0742-3.
43. Weber - Ness, B., Weber - Ness, C. Das Schwarzbraune Bergschaf [online]. Schwarzbraunesbergschaf. Dostupné z <http://www.schwarzbraunesbergschaf.ch/SBS_rasse.htm>